

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Bankų apklausos apžvalga

2020 m. Nr. 2

APKLAUSOS TIKSLAI, SUDARYMO METODAI IR PRINCIPAI

Atliekant Lietuvoje veikiančių komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausą, siekiama gauti informacijos apie bankų skolinimo veiklą: taikomus kreditavimo standartus, paskolų namų ūkiams ir įmonėms sąlygas, jų kaitos veiksnius, paskolų paklausą, bankų lūkesčius dėl tolesnės kreditavimo raidos ir kt. Apklausos rezultatų apžvalga skelbiama du kartus per metus.

Apklausos respondentai – vadovaujamas pareigas paskolų teikimo padaliniuose einantys bankų darbuotojai. Rengiant šią apžvalgą, naudoti apibendrinti duomenys, gauti Lietuvos bankui atlikus keturių komercinių bankų ir penkių užsienio bankų filialų (toliau – bankai) apklausą. Jų buvo prašoma atsakyti, kaip per 2020 m. antrąjį ketvirtį pasikeitė bankų skolinimo veikla, o kai kuriais klausimais siekta išsiaiškinti bankų atstovų lūkesčius dėl kreditavimo standartų ir paskolų paklausos kitimo per artimiausius tris mėnesius. Respondentų buvo prašoma, kad, atsakydami į klausimus apie lūkesčius, jie įvertintų galimus pokyčius. Apklausą atlikta 2020 m. birželio mėn.

Apklausos rezultatų apžvalgoje pateikiama apibendrinta respondentų nuomonė ir ji nebūtinai parodo oficialią bankų, taip pat ir Lietuvos banko ar jo tarnautojų poziciją ir vertinimus. Apibendrinant nuomonę ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymą pasirinkusių bankų dalį, bankų atsakymai traktuojami vienodai, nepriklausomai nuo jų užimamos rinkos dalies.

Nuo 2015 m. Lietuvoje veikiančių komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausos rezultatai įtraukiami ir į euro zonos bankų apklausos, kurią viešai skelbia Europos Centrinis Bankas (ECB), rezultatus. Šioje ir ECB skelbiamoje apžvalgoje esantys rezultatai gali nesutapti, nes, atsižvelgiant į esamą praktiką, ECB yra pateikiami keturių didžiausių rinkos dalį pagal turimą turtą užimančių bankų apklausos rezultatai. Euro zonos bankų apklausos apžvalgą galima rasti [ECB interneto svetainėje](#).

APKLAUSOS REZULTATŲ APŽVALGA

Bankų teigimu, COVID-19 pandemijos įkarštyje, 2020 m. antrąjį ketvirtį, skolinimo įmonėms ir namų ūkiams standartai griežtėjo¹ (žr. 1 pav.). Bendrus skolinimo įmonėms standartus griežtino keturi bankai, t. y. vienu banku mažiau nei 2020 m. pirmąjį ketvirtį, o būsto paskolų standartus griežtino pusė atsakiusiųjų – dviem bankais daugiau nei praėjusį ketvirtį. 2020 m. trečiąjį ketvirtį bankai neketino keisti paskolų teikimo namų ūkiams standartų, o skolinimo įmonėms standartus griežtinti žadėjo vienas bankas (žr. 4 ir 8 pav.). Analizuojamu laikotarpiu taip pat griežtėjo ir bendros skolinimo įmonėms sąlygos² – jas griežtinę nurodė trečdalis apklaustųjų (3 bankai). Dažniausiai buvo mažinamas paskolos arba kredito linijos dydis, griežtinami užstato reikalavimai ir didinama paskolos marža (nors vienas bankas nurodė ją mažinęs). Du bankai teigė griežtinę ir bendras būsto paskolų teikimo sąlygas – dažniausiai buvo griežtinami užstato reikalavimai ir taikomi kiti apribojimai, tačiau marža didinama nebuvo, o vienas bankas nurodė ją mažinęs.

Keturi iš devynių bankų teigė, kad šiek tiek išaugo atmetamų įmonių paskolų paraiškų dalis (žr. 2 pav.). Vienas bankas nurodė, kad augo ir atmetamų būsto paskolų paraiškų dalis, o du – kad didėjo atmetamų vartojimo paskolų paraiškų dalis (vienas jų nurodė, kad ši dalis didėjo reikšmingai) (žr. 6 pav.).

Daugiau kaip pusė bankų pastebėjo, kad analizuojamu laikotarpiu mažėjo paskolų paklausa (žr. 3 pav.). Teigiančiųjų, kad paskolų įmonėms paklausa mažėjo, dalis augo ir 2020 m. pirmąjį ketvirtį, o antrąjį ketvirtį dar labiau padidėjo – taip nurodė 6 iš 9 bankų. Analogiškos tendencijos matomos ir paskolų namų ūkiams segmente – keturi bankai teigė pastebėję mažėjant paklausą (žr. 7 pav.). Vertinant ateities paklausą, respondentų nuomonės dėl paskolų įmonėms paklausos išsiskyrė, nors dauguma sutiko, kad ilgalaikių paskolų paklausa ir toliau mažės (žr. 5 pav.). Vertindami paskolas namų ūkiams, dauguma atsakiusiųjų manė, kad jų paklausa augs (žr. 9 pav.).

Nors ekonominė padėtis ir Lietuvoje, ir užsienyje prastėjo, daugumos įmonių finansinė būklė dar nebuvo vertinama blogai, reikšmingai suprastėjo tik viešbučių ir restoranų veiklas vykdančių įmonių vertinimas (žr. 10 pav.). Palankiausiai buvo vertinamos mažiausiai pandemijos paveiktas veiklas – žemės ūkio, miškininkystės ir gamybos – vykdančios įmonės, o apskritai daugumos įmonių būklė buvo vertinama kaip gera arba vidutinė. Vertinant įmonių būklę išskirtas viešbučių ir restoranų segmentas – dauguma teigė, kad šių įmonių būklė yra bloga arba labai bloga (3 ir 4 bankai atitinkamai). Vis dėlto lūkesčiai dėl įmonių būklės yra suprastėję, o daugiausia neigiamų vertinimų sulaukė transporto, viešbučių ir restoranų, statybos, NT ir gamybos veiklą vykdančios įmonės – daugiau kaip pusė bankų nurodė, kad šių įmonių būklė blogėja (žr. 11 pav.). Namų ūkių būklę dauguma bankų vertino kaip vidutinę, o trys bankai mano, kad jų būklė blogės.

Daugiau kaip pusė bankų nurodė pastebėję, kad mažėja konkurencija dėl skolinimo transporto, statybos, viešbučių ir restoranų bei NT įmonėms (žr. 12 pav.). Dauguma bankų tikisi, kad skolinant šioms įmonėms bus mažiau konkuruojama ir kitą ketvirtį (2020 m. III ketv.), bet pusė atsakiusiųjų (4 bankai) mano, kad konkurencija didės skolinant žemės ūkio ir gamybos veiklą vykdančioms įmonėms (žr. 13 pav.). Analogiška padėtis stebima ir dėl skolinimo ribojimo šiems sektoriams – visi bankai riboja skolinimą viešbučių ir restoranų, daugiau kaip pusė – NT ir transporto, o trečdalis – statybos veiklą vykdančioms įmonėms (žr. 14 pav.). Pagrindinė skolinimo ribojimo priežastis – dėl COVID-19 pandemijos suprastėjusi bendra ekonominė padėtis (žr. 15 pav.).

Prasidėjus pandemijai reikšmingai suprastėjo lūkesčiai dėl NT kainų augimo ir padaugėjo įžvelgiančiųjų disbalansus komercinio NT rinkoje (žr. 16 ir 17 pav.). Didžiausio kainų kritimo per artimiausius metus tikimasi komercinio NT segmente – visi bankai sutiko, kad kainos kris, o didžioji

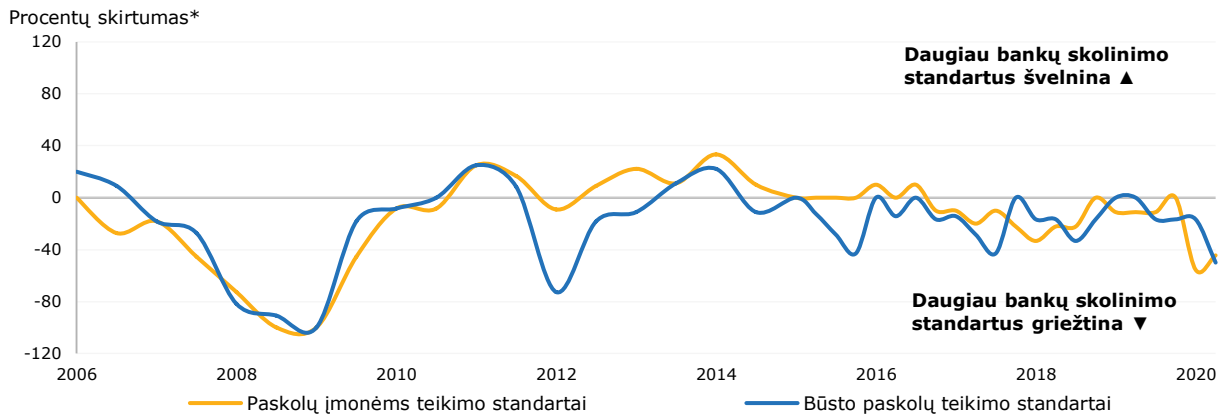
¹ Skolinimo standartai yra vidinės banko nuostatos, kuriomis remiantis suteikiamos paskolos. Standartai apibrėžia bankui priimtinas besiskolinančiojo kriterijus: pajamas, turimą turtą, amžių, užimtumą. Standartai nustatomi prieš derybas su klientais dėl skolinimo sąlygų ir prieš priimant sprendimą dėl paskolos suteikimo ar paraiškos atmetimo.

² Skolinimo sąlygos – tai sąlygos, kuriomis bankas sutinka skolinti: paskolos ir užstato dydis, trukmė, skolinimo marža, lyginamasis palūkanų normos indeksas, su kuriuo siejama skolinimo marža, papildomi mokesčiai (sutarties sudarymo, administravimo ir kt.).

dauguma tikisi susitraukimo iki 10 proc. Gyvenamojo NT rinkoje lūkesčiai prastesni senos statybos būsto segmente, tačiau ir senos, ir naujos statybos atveju daugiau kaip pusė bankų (5) mano, kad kainos arba nekris, arba kris iki 5 proc. Penki bankai taip pat nurodė NT rinkoje pastebintys disbalansus, o komercinio NT segmente ši dalis, palyginti su 2019 m. ketvirtuoju ketvirčiu, padidėjo 40 proc. punktų (žr. 17 pav.). Komercinio NT rinkoje dažniau išvelgiami paklausos disbalansai, o gyvenamojo NT – kainų lygio disbalansai (žr. 18 pav.).

SKOLINIMO STANDARTAI

1 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito Jūsų banko taikomi paskolų ir kredito linijų standartai?

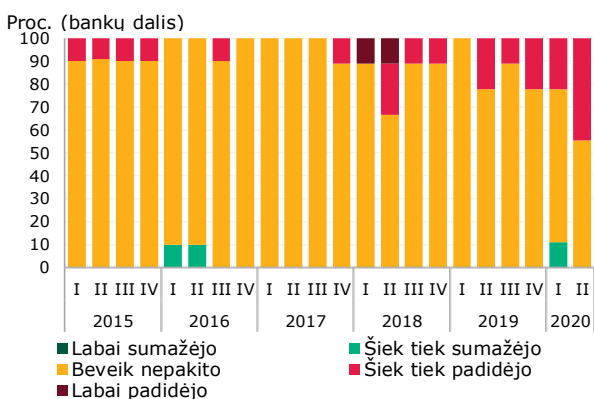

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

* Bankų, atsakiusių, kad skolinimo standartai švelninami, dalies (procentais) ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo standartai griežtinami, dalies skirtumas. Teigiamas procentų skirtumas reiškia paskolų standartų švelninimą ir atvirkščiai.

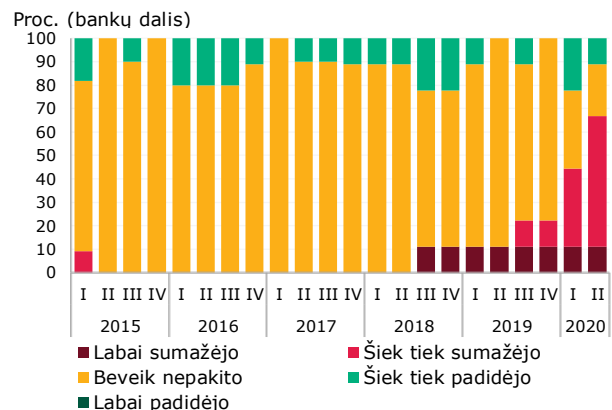
SKOLINIMAS ĮMONĖMS

2 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito įmonių pateiktų ir atmetų naujų paskolų paraiškų dalis?

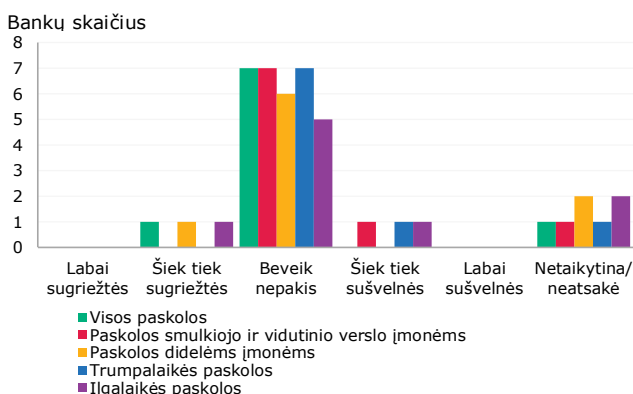
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

3 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa Jūsų banke?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

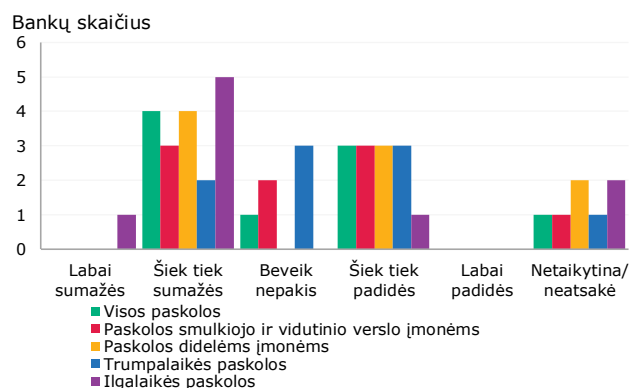
4 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis Jūsų banko taikomi paskolų įmonėms standartai?

Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

5 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

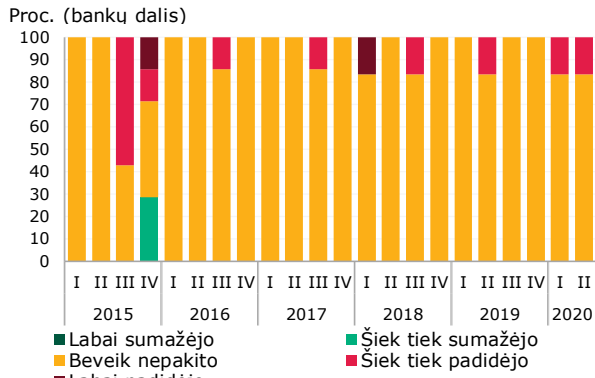
Šaltiniai: Bankų apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: „netaikytina“ reiškia, kad bankas neteikia to segmento paskolų.

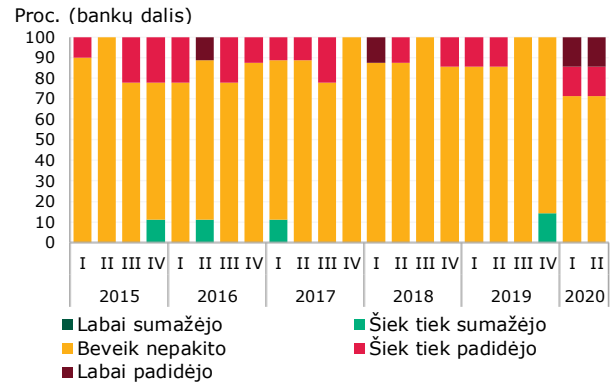
SKOLINIMAS NAMŲ ŪKIAMS

6 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito namų ūkių pateiktų ir atmetų naujų paskolų paraiškų dalis?

a) Paskolos būstui

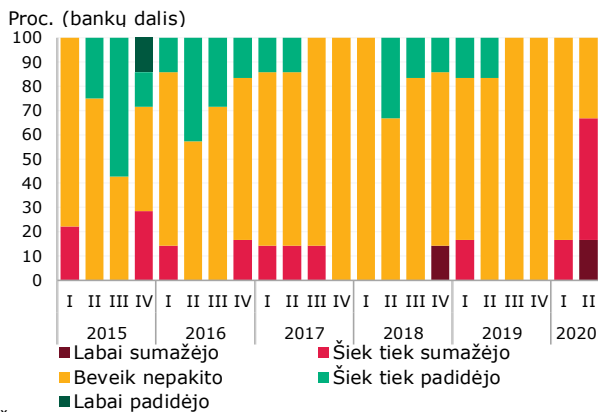

b) Paskolos vartojimui ir kitiems tikslams

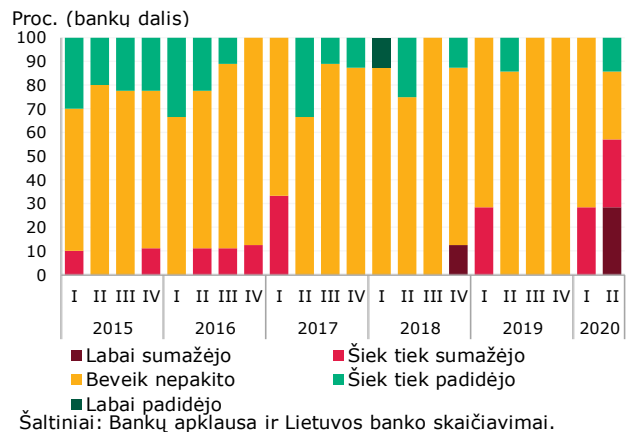

7 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito paskolų namų ūkiams paklausa Jūsų banke (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

a) Paskolos būstui

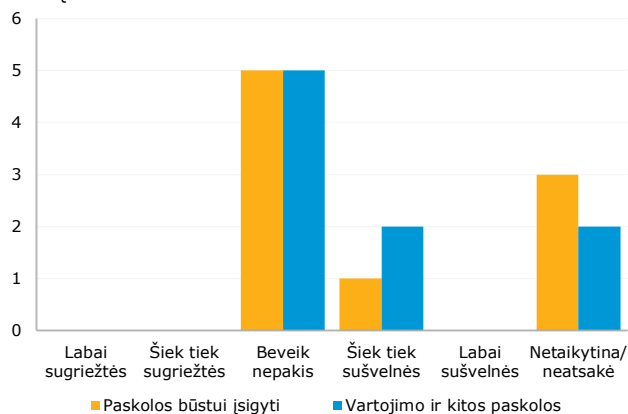

b) Paskolos vartojimui ir kitiems tikslams

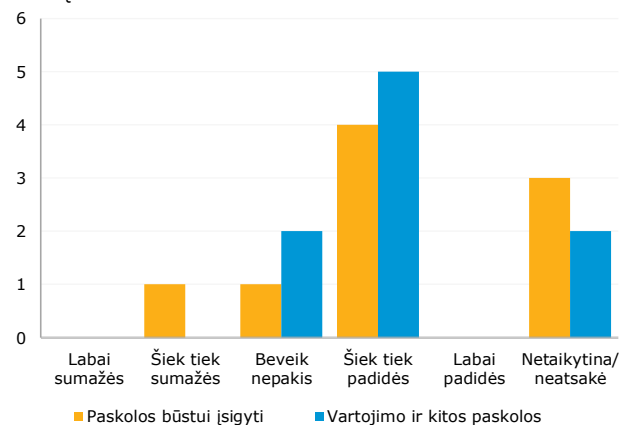
8 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis kredito namų ūkiams standartai?

Bankų skaičius

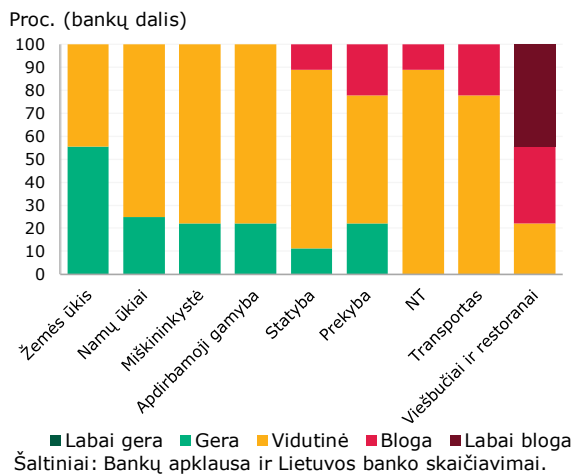
9 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

Bankų skaičius

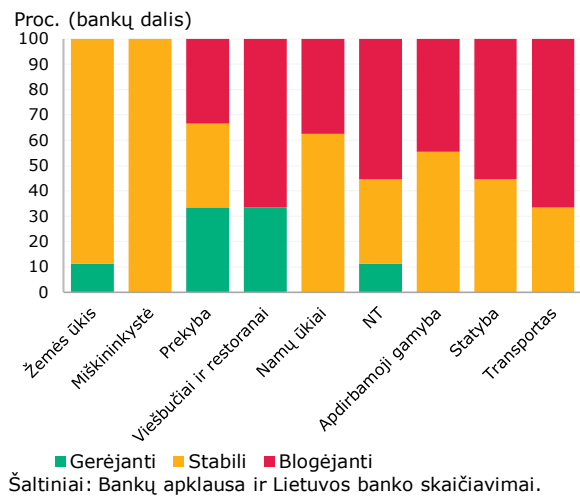

SKOLININKŲ BŪKLĖS VERTINIMAS

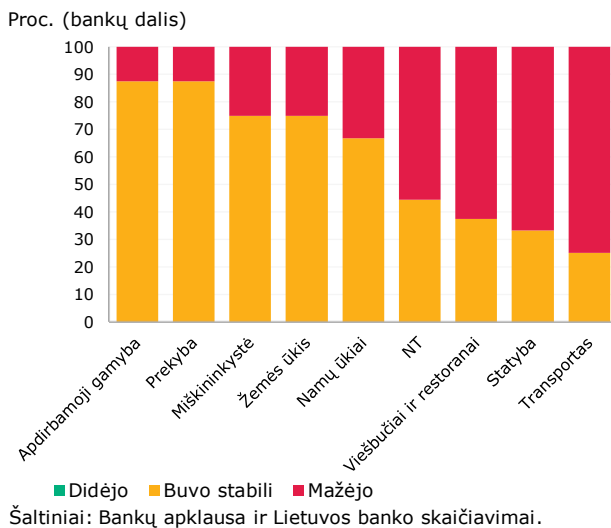
10 pav. Kaip vertinate įmonių (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkių finansinę būklę?

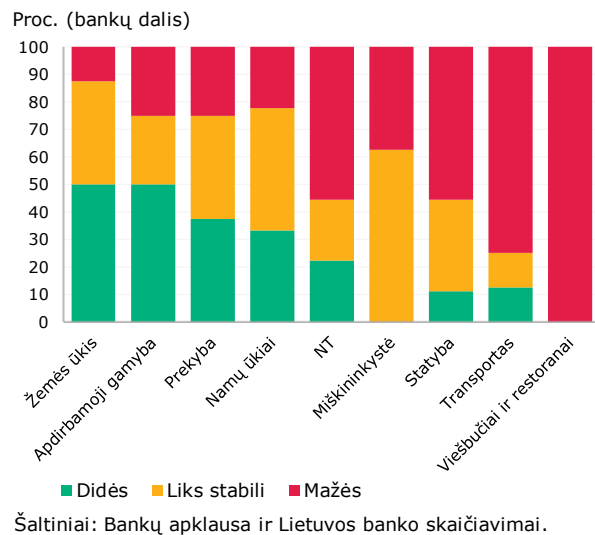
11 pav. Kaip vertinate įmonių (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkių finansinės būklės raidą?

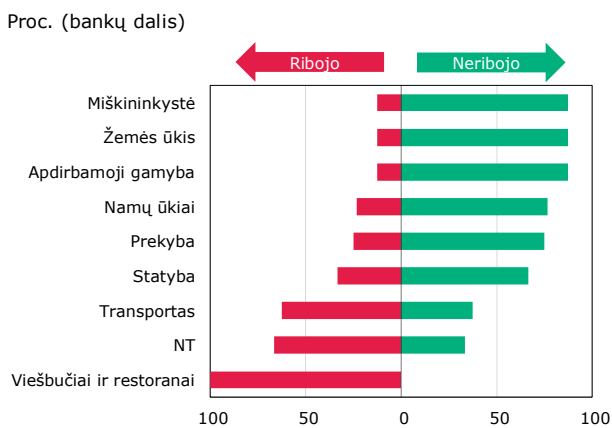
12 pav. Kaip per pastarąjį ketvirtį pakito bankų konkurencija dėl skolinimo įmonėms (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkiams?

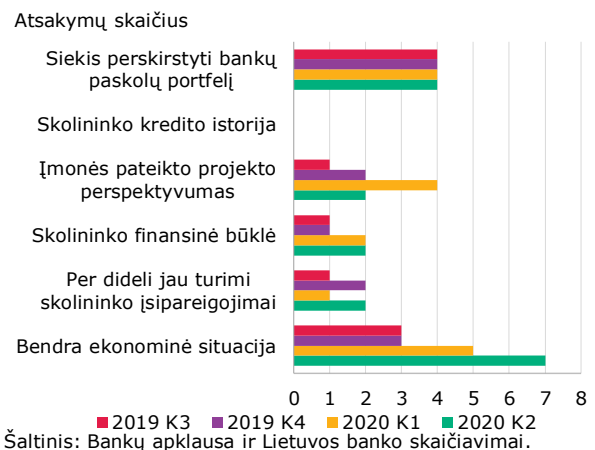
13 pav. Kaip per kitą ketvirtį pasikeis bankų konkurencija dėl skolinimo įmonėms (pagal ekonomines veiklas) ir namų ūkiams?

14 pav. Ar Jūsų bankas pastarąjį ketvirtį riboja paskolų teikimą kurios nors ekonominės veiklos įmonėms ar namų ūkiams?

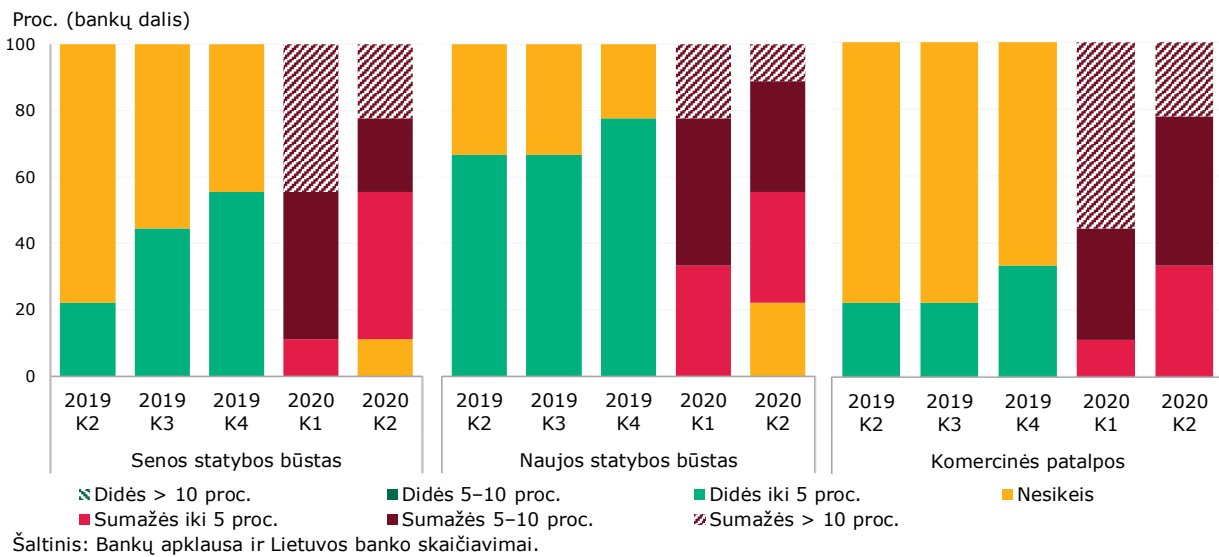
15 pav. Jeigu Jūsų bankas riboja paskolų teikimą, kokios priežastys paskatino tai daryti?

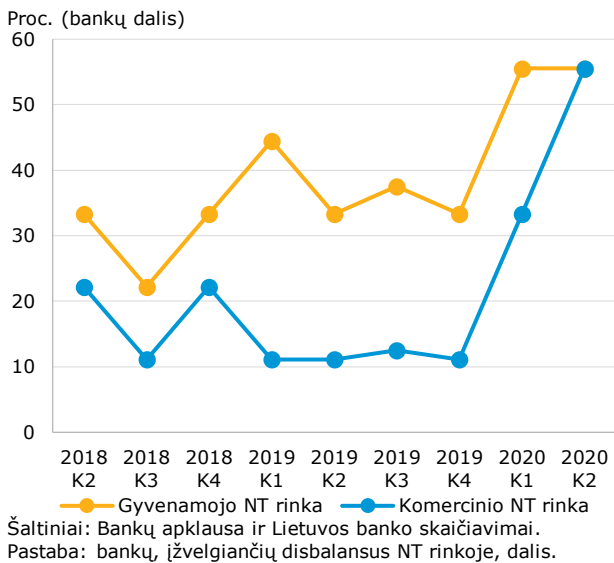

NEKILNOJAMOJO TURTO RINKOS RAIDA

16 pav. Kaip per artimiausius metus pasikeis NT kainos?

17 pav. Ar šiuo metu pastebite disbalansų NT rinkoje?

18 pav. Jei šiuo metu pastebite disbalansų NT rinkoje, ar tai yra paklausos, ar pasiūlos disbalansai?

